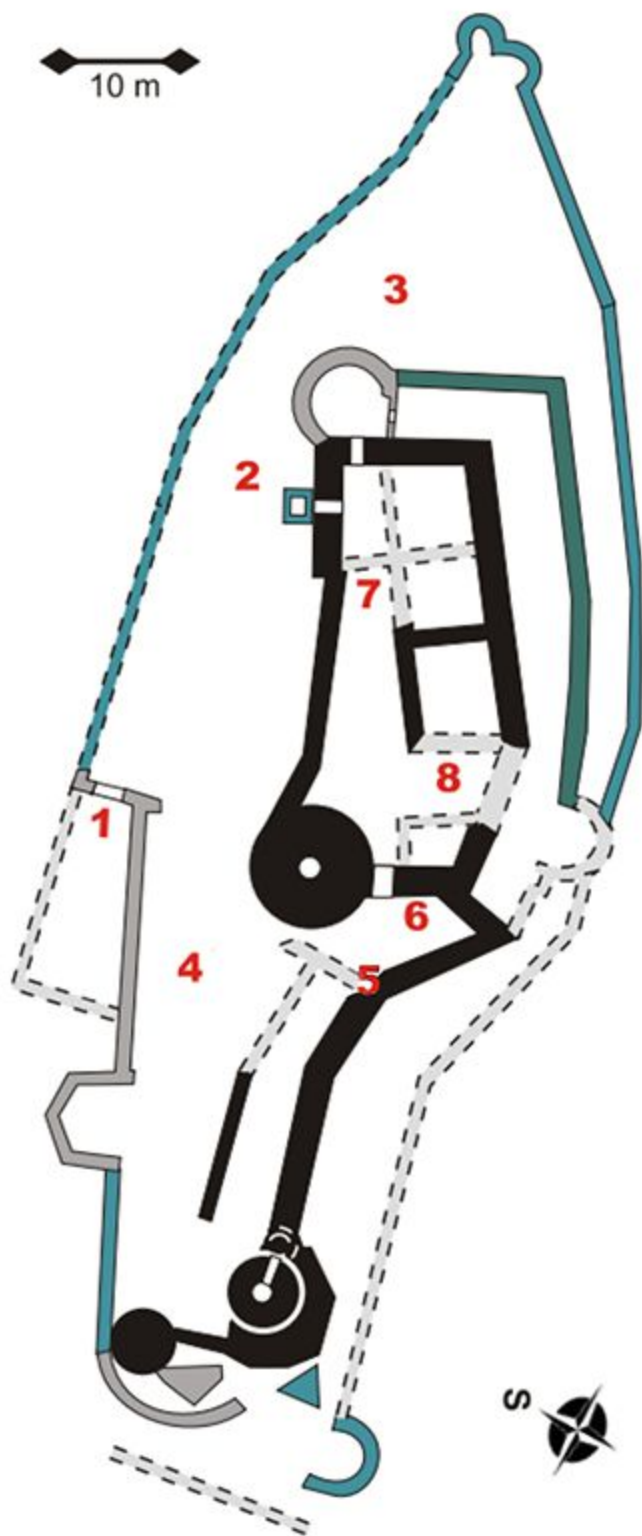

Cimburk u Koryčan

1 Brána

Vstup představuje nejslabší, nejzranitelnější místo každého opevnění a úměrně tomu byla věnována značná péče jeho zajištění. Původní brána na Cimburku stála přímo nad hradním příkopem a její portál lemovala vpadlina pro zvedací most. V Renesanci byla brána přeložena a tvořila ji dvojice průjezdů s portály na obou stranách. Průčelí brány představovalo první kontakt návštěvníka s hradem. Bylo proto s oblibou využíváno k reprezentaci majitele. Nalezneme zde různé plastiky, nejčastěji desky s nápisy a erby. Deska s rodovými erby Horeckých byla z Cimburku přenesena na zámek v Koryčanech.

2 Bašta

Jde o zpevňující článek obranného systému. Bašta je typickým prvkem aktivní obrany a těžiště jejího obranného účinku spočívá na jejím okolí. Vůči vnitřnímu prostoru hradu jsou bašty buď otevřené, nebo uzavřené. Z hlediska obrany byla neuzavřená bašta výhodnější, avšak z důvodů snadnějšího zastřešování, mírového využití vnitřního prostoru a pro náchylnost střelného prachu k vlhnutí byly často budovány bašty uzavřené. Severovýchodní bašta byla původně okrouhlá, po barokní přestavbě ale změnila tvar na polygonální (mnohoúhelník).

3 Nádvoří

Plocha středověkých hradů se obvykle dělí na hradní jádro a předhradí. To tvořilo samostatnou opevněnou část a obsahovalo zejména nádvoří s řadou hospodářských objektů, jako jsou stáje, chlévy, stodoly, seníky a jiné. Tyto stavby byly většinou dřevěné, a proto se do dnešních dnů nedochovaly. Nezřídka byly v předhradí i dílny některých řemeslníků zejména kováře, který neměl na hradě o práci nouzi.

4 Nádvoří - pokračování

Nádvoří tvořilo také vnější obrannou linii hradu.

Záměrem celého předhradí bylo zejména nepřítele na postupu co nejdéle zdržet. Ke vstupu do hradu bylo tedy potřeba celé první nádvoří objet a vystavit se tak možné palbě z polygonální bašty, která chránila hlavní bránu.

5 Strážná věž

Strážná věž neboli bergfrit tvoří základní prvek tzv. bergfritové dispozice, tedy hradního typu, který se ve 13. a 14. Století užíval nejčastěji. Nejprve šlo o hrady malé, sestávající pouze z hradního paláce, obvodové hradby a věže, postupem času se však složitost zvyšovala a tak například Cimburk získal dispozici dvouvětvou.

Bergfrit byl věží útočištnou, v Čechách a na Moravě zejména okrouhlou. Přístupný byl po šíjové hradbě, spojující věž s hradním jádrem. V případě potřeby mohl obráncům hradu poskytnout poslední útočiště a být zcela samostatně chráněn.

6 Jádru Hradu (též palác)

Stavba, kde nad všemi ostatními převažuje funkce obytná a reprezentativní. Podoba paláce je zároveň citlivým indikátorem společenského postavení majitele. Nejstarší paláce známe již z 12. Století. Ve 13. století pak dochází k diferenciaci paláců na šlechtických a královských hradech. Stoupající nároky na bydlení si vyžádaly stavbu více palácových křídel dávající vzniknout různým typům pravidelných dispozic. Přesto byla zejména spodní patra vybavena v souladu s obrannou funkcí hradu, což se změnilo až v době jagellonské, kdy řada hradních paláců připomíná spíše zámek.

7 Gotika

Gotika se svými tvary a uspořádáním zcela odlišuje od ostatních slohů, které vycházejí ze starořímské a starořecké tradice. Název byl původně hanlivý a připomíná Góty, tedy barbary kteří napadli a zpusťořili Řím. Obvykle gotiku dělíme na ranou, vrcholnou a pozdní. Počátky hradu Cimburku spadají do vlády Lucemburků a tedy do období vrcholné gotiky. Gotické části hradu poznáme podle zdiva a lomového kamene, které neobsahuje příměsi cihel, přestože cihly jako stavební materiál byly známy. Charakteristická jsou také armovaná nároží z mohutných kvádrů, na kterých jsou patrné otvory po manipulaci obřímí klešťemi. Část pískovcových ostění z této doby, byla zbudována proslulou Zikmundovou hutí a zahrnují jak pro gotiku typický lomenný oblouk, tak i sedlový portál který je možno spatřit při vstupu do hradního jádra.

8 Renesance, Baroko

Tato dvě období zahrnují dobu od 15. do 18. století. Byly přestavovány zejména části předhradí a budovány nové obranné prvky. S rozšířením palných zbraní a děl souvisí výstavba bašt, které byly nejprve budovány jako kruhové, později však přestavovány do podoby mnohoúhelníku. Několik přestaveb prodělal i hradní palác, ve kterém se již panstvo tolik nesoustředilo na jeho obrannou funkci a zaměřilo se na zvýšení komfortu bydlení. Vyměněna byla ostění dveří a oken, která byla často sdružena do dvojic a opatřena erby majitelů.